

Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag

Zitting van 10 maart 2023, 09.00 uur

Zaaknummer/rolnummer C/09/643691 JG ZA 21-169

De Staat der Nederlanden / Willem Christiaan Engel

Pleitnota mr. M. Beekes

- 1 Uitgangspunt is dat van veroordeelden voor ernstige misdrijven – misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis kan worden bevolen – celmateriaal wordt afgenomen ten behoeve van het bepalen en verwerken van hun DNA-profiel. Het staat in deze zaak niet ter discussie dat eiser in eerste aanleg is veroordeeld voor zo een strafbaar feit, namelijk opruiing. De officier van justitie was dan ook verplicht om te bevelen dat van eiser celmateriaal zal worden afgenomen. De veroordeling hoeft daarvoor niet onherroepelijk te zijn. Integendeel, het bevel moet zo snel mogelijk na de veroordeling worden gegeven. Eiser stelt zich op het standpunt dat de uitzonderingsgrond 'aard van het misdrijf', als bedoeld in artikel 2 lid 1 onder b Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (hierna: Wet DNA-V), in zijn geval van toepassing is en dat het bevel daarom onrechtmatig jegens hem zou zijn.
- 2 De Staat betwist dat. Zoals in de conclusie van antwoord is toegelicht, heeft de uitzonderingsgrond 'aard van het misdrijf' een beperkte reikwijdte. De wetgever heeft niet categorisch bepaalde ernstige misdrijven uitgesloten van de verplichting om celmateriaal af te nemen van de veroordeelde. Deze uitzonderingsgrond ziet slechts op misdrijven waarbij DNA-onderzoek *geen* bijdrage *kan* leveren aan de opsporing. Het delict waarvoor eiser is veroordeeld, is niet zo een misdrijf. Ik licht dat toe.
- 3 Opruiing kan op verschillende manieren plaatsvinden. Naast het louter mondeling – buiten op straat – opruien tot het plegen van strafbare feiten, kan opruiing ook plaatsvinden bij geschrift of afbeelding. Het hoeft daarbij niet altijd direct duidelijk te zijn van wie een opruiende tekst afkomstig is. Een opruiend pamflet hoeft bijvoorbeeld niet te zijn ondertekend. DNA-onderzoek kan dan een bijdrage leveren aan de opsporing, want de dader kan zijn DNA op de pamfletten hebben achtergelaten. Bij een opruiend bericht op Twitter of Facebook kan de identiteit van de dader gemakkelijk worden verborgen. Ook dan kan DNA-onderzoek een bijdrage leveren aan de opsporing. Als is achterhaald van welke telefoon of computer het bericht is verzonden, dan zou DNA-onderzoek aan dat apparaat behulpzaam kunnen zijn om

vast te stellen wie daarvan gebruik heeft gemaakt en wie dus mogelijk de dader is. DNA-onderzoek is dus óók relevant bij online opruiing, waarvoor eiser is veroordeeld.

Vergelijk:

- Rb. Amsterdam 17 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1821:
"De "aard van het misdrijf" kan reden zijn om af te zien van opname van DNA in de databank, met name als sprake is van misdrijven waarbij DNA-onderzoek geen bijdrage kan leveren aan de opsporing. Dat is echter niet het geval bij het delict belaging, ook niet als het gaat om digitale stalking. Bij het plegen van dit soort feiten is immers altijd hardware, zoals computerapparatuur, noodzakelijk. Indien een dader gebruik heeft gemaakt van dergelijke apparatuur kan DNA-onderzoek helpen bij het vaststellen van de identiteit van die dader. De rechtbank is daarom van oordeel dat tegenwoordig ook bij de opsporing van dergelijke strafbare feiten reëel gebruik gemaakt kan worden van DNA-onderzoek als opsporingsmiddel."
- Rb. Zeeland-West-Brabant 28 september 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:8356:
"In het onderhavige strafzaak is veroordeelde veroordeeld voor oplichting. Hij zou met gebruikmaking van een DigiD van een ander hebben ingelogd bij de belastingdienst en op die manier de belastingdienst hebben bewogen tot afgifte van gelden die niet voor hem waren bestemd. Bij het plegen van dit soort feiten is altijd hardware, zoals computerapparatuur, noodzakelijk. Indien er gebruik is gemaakt van dergelijke apparatuur, kan DNA-onderzoek een bijdrage leveren aan de opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten."

- 4 Daarbij merkt de Staat op dat celmateriaal ook moet worden afgenomen als DNA-onderzoek relevant kan zijn voor de (toekomstige) opsporing, vervolging, berechting en voorkoming van andere verschijningsvormen van de strafbare feiten of soortgelijke misdrijven dan die waarvoor de veroordeelde in het concrete geval is veroordeeld. Het is overigens niet nodig dat ten aanzien van eiser een concreet recidivegevaar wordt vastgesteld. In de Wet DNA-V ligt de aanname van een recidivegevaar bij ernstige misdrijven besloten. Eiser heeft verder geen omstandigheden gesteld die van dien aard zijn dat het nauwelijks voorstelbaar is dat hij nog een keer een strafbaar feit zal begaan.

Zie:

- Rb. Zeeland-West-Brabant 21 december 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:8223:
"De rechtbank is echter van oordeel dat hij is veroordeeld voor misdrijven voor de opheldering waarvan DNA-onderzoek wel degelijk bepalend kan zijn. Het feit dat veroordeelde is veroordeeld wegens grotendeels digitaal gepleegde misdrijven doet daar niet aan af. De misdrijven waarvoor veroordeelde is veroordeeld, waaronder óók valsheid in geschrifte maar met name ook de andere misdrijven, kennen namelijk vele verschijningsvormen en daar zitten ook vormen bij waarvoor DNA-onderzoek (zeer) bepalend kan zijn."

- Rb. Zeeland-West-Brabant 29 maart 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:6516:
"De rechtbank is van oordeel dat in het onderhavige geval veroordeelde geen beroep toekomt op de in de Wet genoemde uitzonderingen. Allereerst is veroordeelde veroordeeld voor een misdrijf voor de opheldering waarvan dna-onderzoek bepalend kan zijn, namelijk bedreiging. Het feit dat veroordeelde is veroordeeld wegens een verbale bedreiging, doet daar niet aan af. Bedreiging kent namelijk vele verschijningsvormen en daar zitten ook vormen bij waarvan dna-onderzoek (zeer) bepalend kan zijn."

- 5 De Staat benadrukt dat het in dit kort geding slechts gaat over de vraag of de afname van celmateriaal van eiser als zodanig onrechtmatig is. De wetgever is zich ervan bewust geweest dat dit een inbreuk op de lichamelijke integriteit oplevert, maar heeft dit aanvaardbaar geacht gelet op de ernst van de misdrijven waarbij DNA-onderzoek mogelijk is. Bovendien is ervoor gekozen om het celmateriaal op de minst ingrijpende wijze af te nemen; in beginsel neemt een daartoe speciaal opgeleide opsporingsambtenaar met een wattenstaafje wangslimvlies af. Er is dus sprake van een beperkte inbreuk op de lichamelijke integriteit. De afname van celmateriaal leidt ook niet tot onherstelbare schade of onomkeerbare gevolgen. De verdergaande bepaling van een DNA-profiel en opname daarvan in de DNA-databank kunnen in de bezwaarschriftprocedure worden voorgelegd aan de strafrechter vóórdat dit heeft plaatsgevonden. Zolang de strafrechter niet heeft beslist, wordt het profiel niet bepaald en niet in de DNA-databank opgenomen. Het DNA-materiaal wordt bij een eventuele gegrondverklaring van het bezwaar terstond vernietigd. De afname als zodanig zal daarom niet snel onrechtmatig zijn.
- 6 Daarbij komt nog dat de officier van justitie een ruime beoordelingsvrijheid toekomt bij het beoordelen of een uitzondering zich voordoet. De strafrechter die oordeelt in de bezwaarschriftprocedure is bij uitstek deskundig om te bepalen of de officier van justitie een juiste beoordeling heeft gemaakt. Het voorgaande brengt mee dat in kort geding slechts ruimte is voor een zeer terughoudende toets. Een terughoudende toets dient in dit geval te leiden tot een afwijzing van het gevorderde. Het is immers – mede gelet op de rechtspraak van de strafrechter – niet zo dat geen redelijk denkend officier van justitie tot het oordeel zou kunnen komen dat zich in dit geval geen van de uitzonderingsgronden voordoet.
- 7 De Staat concludeert dan ook tot afwijzing van het gevorderde, met veroordeling van eiser in de kosten van dit geding, zulks met bepaling dat over deze proceskostenveroordeling de wettelijke rente is verschuldigd vanaf de vijftiende dag na het in dezen te wijzen vonnis.